

54

J.R. III/25 900

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an 6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá 12 fil., a treia órá 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privește fóea, să se adreseze la Redacțiunea și Administrațiunea Unirii în Bl a ș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul X.

Blas 24 Martie 1900.

Numérul 12.

„Rěscóla din Blas.“

Nici mai mult, nici mai puțin: rěscóla.

Așa numesce o fóe magiară „Magyar Szó“, peregrinajul nostru la Roma.

Și după fóea numită pornese și alte foi și umplu lumea de strigăte în potriva noastră și ne presintă ca pe nisce trădători ai patriei.

Și cu atâta nu se mulțumesc. Se acată de persóna mitropolitului nostru și îl presintă ca pe capul tuturor re- lelor, ca pe inimicul statului.

Involuntar și-se înfățișază în memorie povestea lupului și a mielului.

Bietul miel s'a dus și el să bea apă din riuleș și lupul de la deal l-a înhățat, că de ce îl turburá apa.

Că, veđi Dóme, ce s'a întâmplat?

Sfântul Scaun Apostolic al Romei a primit cu refus rugarea peregrinilor ruteni din Ungaria pentru introducerea liturgiei magiare și i-a dat episcopului Vályi o lecție, cum a și meritat-o.

Foile magiare s'aú infuriat pentru acest nesucces. Și acum cine pórtá vina?

Mielul, bietul de el.

Adecă noi sîntem de vină. Noi cari stăm la vale și bem, ce ne mai lasá lupul din deal.

Ei bine, ar trebui să ridem, dacă n'ar fi lucrul așa de trist.

E adecă trist peste măsură, cum o presă, care pretinde a servi interesele statului, se dimate la atacuri așa de violente față de o biserică, față de o naționalitate.

Pentru că dacă de noi ar fi numai vorba, calea-valea. Bag-sama partea noastră e să fim huliți și batjocoriți.

Dar ca pentru noi să fie batjocoriți și alții, în special mitropolitul nostru, asta tot nu e admisibil, nu e iertat.

Scriu adecă foile magiare, că mitropolitul Mihályi a pus la cale refusul dat de Sfîntia Sa Papa, peregrinilor ruteni.

Noi nu sîntem autorisați a vorbi în numele nimérui, dar pe cât noi cunóscem împrejurările, apoi nici nu i-s'a dat prilej mitropolitului nostru, de a se amesteca în lucrul acesta.

Prin urmare scornituri de alianță între mitropolitul nostru și între cercurile bisericesei rutene de la Lemberg pot să provóce numai suris compătimitor.

Că cei de la Lemberg vor fi lucrat, ca să nu se concedá rutenilor din Ungaria limba liturgică magiară, asta o credem și o găsim și natural. Ei adecă în magiarisarea rutenilor din Ungaria ved un pericol național, deci vor fi lucrat, ca să impedece acest pericol.

Apoi că noi am fi contribuit la primirea ce li-s'a făcut rutenilor la Roma, asta credem, că nici foile cari o scriu nu o cred.

Spre liniștirea lor inse trebuie să le declarăm, că nici Sfîntia Sa Papa, nici cardinalul Rampolla, nici alți dignitari înalți a Scaunului Apostolic, nu cetesc „Unirea“. Și dacă ar ceti-o, credem, că în resolvarea cestiunilor mari bisericesci tot nu ar proceda după scrisele noastre.

De ce dar supérarea cea mare? De ce sîntem numiți revoluționari?

Pentru că veđi Dóme, și noi voim să mergem în peregrinaj la Roma.

Peregrinajul acesta, zice „Magyar Szó“, e o fățișă rěscóla contra ideei de stat magiar, contra națiunei magiare.

De ce? Pentru că scopul acestui peregrinaj este a demonstra contra liturgiei magiare.

De unde o sciú asta domni de la numita fóe?

De la noi nu, pentru că noi asta n'am zis'o.

N'am zis'o, pentru că așa ceva nici prin gând nu ne-a trecut.

Noi cu peregrinajul nostru nu urmárim nici un scop politic.

Dacă am urmári scopuri politice, atunci n'am sci, ce însemná un peregrinaj, și atunci am cadé în greșéla, în care aú căđut rutenii și ne-am espune la un refus, de care bogată parte aú avut rutenii.

Dacă S. Scaun n'a permis rutenilor, ca să facă politică, nici noué nu ne va concede să facem. Și noi atâta tact avem, atâta bunăcuviință scim, ca să nu facem

Feuilleton.

Un vis ciudat.

— de Murk Trouin. —

Alaltă ieri nópte am avut un vis interesant. Par-că ședeam cufundat în gânduri pe treptele unei case. Nu eram în ceva oraș mai însemnat. Era nópte între 12 și 1. Timpul era escelent și aerul plin de miroșuri balsamice. Nu se auđia nici o voce ome-nescă, nici macar un tropot de pași. Nici un șgomot de ori ce fel. Nu conturba liniscea de mormint, ce stăpânia. numai lá-tratul surd al unui căne se auđia în depár-tare și răspunsul și mai slab al altuia și mai depár-tat.

De o dată auđi pe stradă un șgomot ca de óasă, credeam că sînt nesce castagnette. pe cari le va fi folosit cineva care va fi făcut unde va vre o serenadă. În clipa următoare inse, veđui grábînd pe dinaintea mea cu pași maiestatici un schelet fórté înalt, care avea pe cap ceva formă de capușiu și era îmbrăcat cu un lîntoliu sdrențos

și putredit. a cărui petece îi atárnau de cóste. Scheletul se fișică repede pe dinaintea mea și dispáru în întunecimea nóptii. El purta pe umeri un cosciug stricat și ros de viermi și în mână avea un pachet cine scie cu ce.

Veđîndu-l mi-am esplicat în dată ce a pricinuit sunetul de mai înainte: era șgomotul produs de ósele de la inchietură și de la mână, cari cum fugea el să loveaú de cóste.

Trebuie să recunosc. că vedenia acesta m'a surprins. Înainte de ce inse mi-ași fi ordinarat gândurile și mi-ași fi făcut observările asupra acestei aparițiuni, engetând că ce póte să însemne. auđii apropiindu-se al doilea schelet, — îl cunoseam de pe șgomotul ce'l făceaú ósele — Acesta avea pe umeri două din trei părți a unui cosciug. ér sub-sunórá câte va scánduri de la căpátiú și de la picióre.

Mi se deșteptá dorința de a-l vorbi. când étá'l întors spre mine și privindu-mé cu afundele-l orbire și suriđîndu-mi cu bárbia leșită în a fară. Când l'am veđut, am gândit că tot va fi mai bine dacă îi voiú da pace și nu'l voiú reținé.

De abia dispáru și acesta, și étá din umbra nóptii apăru un al treilea. Acesta era îndoit sub greutatea unui monument și trágea după el de o funie un cosciug ca val de el. Ajungénd aprópe de mine, mé privi fix câte va clipite, se întórse apoi și îmi zise: „Ajúți-mi, să le pun acestea aci jos!“

Î-am ajutat de și-a aședat jos piatra pe care era inscripția „John Baxter Copmanhurst“ și ca data morții: „Maiú 1839.“

Mortul se aședá jos lângá mine și-și șterse de sudori osul frontal și marile-l fálcí, să vede, că numai din dedare, căci n'am băgat de loc în samă, că dór ar fi asudat.

„E réu, réu de tot!“ zise el trágéndu-și pe sine rémáșița de lîntoliu și ráđimándu-și gánditor fálcile în mână. Apoi aședîndu-și piciorul stîng pe geunuchi începu distras a-și scárpina oul piciorului cu un cuiú scos din cosciug.

„Ce-l réu, prietine?“

„Tóte, tóte. Mai cá-mi vine să doresc, cá ar fi fost mai bine să nu mai fi murit!“

„Pentru Dumnezeu, cum vorbesci? Cuvintele tale mé surprînd. Ți-a mers réu unde va, îți lipsește dóră ceva? vorbesce!“

lucruri, ce nu se unesc cu natura acutului, ce voim a sevârși.

Noi n'am zis deci, că urmărim scopuri politice cu peregrinajul nostru și acum declarăm, că nu urmărim absolut nici un scop politic. Scopul nostru este pur și simplu, ca să urmăim chemării Sfintului Părinte, care în acest an iubilar a invitat toate popoarele la eterna cetate și să reînnoim legăturile acele de credință și de dragoste către Scaunul fericitului Apostol Petru, ce înainte de acesta cu 200 ani le-au încheiat Părinții nostri.

A face acesta să nu ne fie iertat și nouă? Ori a face acesta înseamnă tradare de patrie?

Atunci de ce nu strigă foile și în contra primatului, care la 24 Aprilie va porni cu credincioșii săi la eterna cetate?

„Magyar Szó“ scim, că și pe dinșii i-ar opri. După fôea acesta mântuirea patriei noastre ar fi asigurată, dacă ne-am face cu toții calvinii. Dar celelalte foi ar pute să fie ceva-și mai precaute intru a publica ori ce află în „Magyar Szó“.

Și încă una.

Să bagă totă vina mitropolitului nostru pentru cele ce să publică în fôea noastră.

Noi am mai declarat și declarăm din nou, că mitropolitul nostru nu are de a face absolut nimic cu fôea noastră. Nu sîntem nici fôe oficiôsă, nici semi-oficiôsă. Fôea e întreprindere absolut privată și pentru cele cuprinse în fôe răspund numai cei ce scriu.

E prin urmare neiertat și necuviincios a arunca vina pentru cele publicate în „Unirea“ asupra altora, și cu atât mai puțin asupra mitropolitului nostru.

Asta ar trebui s'o lea fiesce cine spre cunoscință.

Și cu atîta am fi isprăvit cu foile. Dacă vor voi să lea act de aceste declarațiuni, bine! Ar fi și cu dreptate și cu omenie.

Dacă nu vor lua act, și așa va fi bine. Numai arunci să se scie, că cei ce fac tot necasul în țeră, cei ce învrăjbesc pe cetățenii patriei, sînt ziarele acele, a căror principiu este: calumniare audacter — semper aliquid haeret.

În colo cu alarmul său „Magyar Szó“ a făcut peregrinajului nostru un reclam, pe care noi nu îl puteam face. Ômenii nostri de bine după atacul acesta se vor grupa și mai tare în jurul nostru, ca să dăm dovadă răuvoitorilor nostri, că sîntem buni cetățeni, buni creștini și ômeni culti, cari dreptul nostru nu-l dăm, dar nici de ce este al altuia, nu ne atingem.

Lupul de la deal urle. Noi nu-l vom turbura apa.

Spre vechiul ideal. — După o luptă zădarnică purtată multă vreme, în privra religiunii creștine, acum în prejma vécuiului al XX. lumea cultă se vede nevoită a se reîntorče eră-și spre vechiul ideal.

Progresele sciințelor și zilnicele decoperiri au întărit în ômenii convicția, că numai în religia creștină pot afla deplină mângăiere și răspunsul la feluritele întrebări rămase fără răspuns.

Dăm în următoarele, după escelețul ziar „România Jună“, închierea unei conferințe, ținute zilele aceste de savantul academician francez Ferdinand Brunetiére, în care se ocupă chiar cu această chestie atât de mult discutată.

„Voué tinerilor, cari intrați în vâlmășagul vieții, zice d. Brunetiére, vi-se va spune că între progresul civilizației saú al sciinții moderne și între învățăturile religiei, este nu numai opozițiune saú contradicțiune, dar chiar discordanță și incompatibilitate. Să nu credeți asta!

„Ați învățat geometrie, nu-i așa?

„Când rața unui cerc se măreșce, curba sa cuprinde în aceea-și măsură lucruri tot mai diferite, mai noi și mai neașteptate, dar centrul rămâne în tot de una acela-și!

„Ați învățat și puțină botanică.

„În tot de una stejarul va răsări din ghindă și ori cât de adînc își va înfige rădăcinile în pămînt saú ori cât de sus își va înălța culmea spre ceruri, raportul între mărutul arbore și între umilul germene din care a răsărit nu este tot de una acela-și?..

„Ast fel se îndeplinesce progresul, sub suveranitatea dogmelor nestrămutate, identice în toate timpurile și pe cari autoritatea tradițiunii nu le stîngereșce ci dimpotrivă le favorizeșă.

„Dogmele sînt astăzi ceea ce erau ieri, vor fi mâine ceea ce sînt astăzi. Numai ômenirea trăscesc și se schimbă. Unul din termenii raportului trece, cel altul înșe rămâne.

„Și fiind că astăzi, sfârșesce d. Brunetiére, liber-cugetătorii n'au găsit nimic alt ceva mai bun de făcut de cât să „laicizeze ideile creștine“, ceea ce de alt fel a fost unicul lor progres, e necesar ca adversarii lor să „catoliceze toate progresele civilizației și ale cugetării moderne“.

Szél și gazetarii unguri. — Asociația jurnaliștilor din Budapesta a ținut Lună masă festivă, în onôrea libertății de presă, câștigată înainte cu cinci zeci și doi de ani. Cu această ocaziune a rostit vorbire de deschidere președintele asociației, gazetarul și deputatul Vészi Jozsef, aclamând pe M. Sa Monarchul. Adevératul discurs festiv l-a rostit apoi

„Ce-mi lipsesce? dar uite aci: lințoliul — rupt, monumentul — sfîrmat, cosciugul — stricat, tot ce am avut și eu, se nimicesc vécînd cu ochii. — și tu tot mă mai întrebî, că ce îmi e? Fulger și trăsnet!

„Linșcește-te, linșcește-te! e drept, că-i rêu, fôrte rêu, dar mie mi-se împare, că în poziția în care esci acuma, prea mult pond puî pe ast fel de lucruri.“

„E drept, onorabile, că pun mare pond. Ambiția-mi e rănită, comoditatea restrînsă — nimicită, ași putea zice. Vreaș să-ți esplic poziția mea și încă ast fel, ca s'o înțelegi,“ zise sermanul schelet, împingendu-și capușul îndêret, ca și când ar vrea să se pregătêșcă de luptă, și prin aceea dându-și involuntar un aspect vesel și sêrbătoreșce, carele de fel nu se potrivea cu caracterul serios al poziției sale de viêtă — dacă mi-e permis să mă espriam ast fel — și era în contrast cu trista sa dispoziție.

„Continuă,“ zisei.

„Eu locuesc în sêrăcaciôsul și vechiul cimiter, mai sus cu câte va strade de la tine; dar ecă, veđi, mi se va desface și sgârciul acesta! — și dacă ai la tine o bucată de spargă, fi bun și legă capêtul côiștei a treia de șira spinării, de și o bucată de sîrmă de argint ar fi mai bună, mai durabilă și mai frumoșă — când trebue să te gîndesci, că ast fel te desfaci în zdremțe și bucăți, singur numai din cauza nepăsării și neglijenței urmașilor tăi!“

Și sermanul schelet crîntăni din dinți ast fel, în cât mă înfloram.

Cum am zis, locuesc în vechiul cimiter, și încă de 30 ani; dar cum își spun, lucrurile s'au schimbat, de când am aședat acolo acest corp ostenit și l'am întins pentru somnul cel vecinic cu simțămîntul plăcut de a fi isprăvit pentru tot de una cu mânia și necazul, cu frica și cu desperarea. Cu multă îndestulare ascultam la lucrul ciocului, de la prima până la ultima aruncătură de pămînt pe sicriul meu. Era încântător sgomotul căderii pămîntului! Ași vrea, să poți face și tu în noptea asta o încercare!“

Și cu o plesnitură clătănitoare a mânei sale osôse, mortul mă trezi din visurile mele.

„Da, iubite, înainte cu 30 ani m'am culcat acolo, și eram fericit. Atunci cimiterul era așezat a fară la țară — a fară în pădurile înflorite și înverzite, ér vîntul lenș șoptea cu frunzele, veverițele își făceaș de-asupra și împrejurul nostru săriturile lor aeriene, micile animale tîrîtore ne cercetaș și paserile împleaș cu musică singurătatea linișcită. Ha, pe atunci ai fi dat bucuros zece ani din viêtă ômenescă, ca să fi mort! Totul era frumoș și plăcut. Eu mă aflam în vecinătate bună, pentru că toți morții ce locuiaș în apropierea mea, aparțineau celor mai distinșe familii din oraș. Urmașii nostri păreaș a ținea fôrte mult la noi. Mormintele ne erau păzite cu cea mai mare îngrijire; îngrăditurile fără nici o scădere; scândurile de la capêtiú erau colorate saú alb spoite

și în dată ce își pierdeaș colôrea s'au începeaș a putređi, erau înlocuite cu altele; ômenii se îngrijaș ca monumentele să stea oblu, stachetele neatinsse și lucioșe; trandafirii și alte tufișe să fie rețezate; cărările curățite și presărate cu nisip. Dar acele zile frumoșe au trecut. Urmașii ne-au uitat. Nepotul meu locuesce într'o casă splendidă, care a fost zidită cu bani câștigați de mânia mele — și eu dorm într'o gropă pârășită, năpădită de vermi, cari îmi rod lințoliul spre ași face cuiburi dintr'insul! Eu și diferiți alți amici, cari zac lângă mine, am pus bază și am asigurat starea înfloritoare a acestui oraș frumoș, ér urmașii nostri trufași ne lasă să putređim într'un cimiter dărîmat, pe carele vecinii îl blastemă și străinii îl batjocuresc.

Acum fă deosebire între trecut și prezent. Acum: mormintele noastre sînt toate scufundate; scândurile de la capêtiú sînt putrede și rêsturnate, stachetele se clătinaș în côce și în colo, monumentele se plecă ostenite într'o lature; decorațiunea lipsesce cu totul; — nici trandafiri nici alte tufișe nici cărări presărate cu nisip; chiar și palatul de scânduri, care părea că voesce a ne apêra contra animalelor, s'a scufundat așa de adînc, în cât atrînaș preste stradă, arêtând numai esistența tristului loc de odihnă și făcendu-l și mai mult de batjocură. Acum nu mai putem ascunde în pădure sêrăcia și zdremțele noastre, căci orașul și-a întins departe brațele sale vesceditoare, luându-ne și pe noi în sinul său și tot ce a

Jókai, vorbind despre presă. A luat de nou cuvântul Vészi József, pentru a saluta în numele presei pe ministrul-president Széll. S'a sculat acum Széll și a răspuns. Constată, că presa e mare putere și poate produce mari efecte; dar motivele acestor efecte ar trebui să fie scose tot de una dintr'un singur izvor: din al adevărului. Resultate mari, adevărat triumf, se poate câștiga numai „propagând adevărul“.

Nu scim dacă Széll a accentuat din adins sau numai din întâmplare *izvorul* din care are să se inspire gazetarii — un izvor atât de puțin băgat în seamă de chiar gazetarii unguri.

Colonisările. — După informațiile lui „Pesti Napló“, organ ce stă destul de aproape de cercurile mai înalte, ministrul de agricultură, Darányi, s'a apucat deja de realizarea planurilor de colonizare. În numărul de Duminecă numita fôie scrie:

„Ministrul de agricultură Darányi a cumpărat de la capitulul Cenadului 4707 jugere pământ în Stăncosfalva, unde vor fi colonizate 160—170 familii (unguresci). Tot pentru scopuri de colonizare au fost stîrpite în comitatele Timiș și Caraș-Severin 3700 jugere de pădure. În Apatin, cea mai nouă colonie, s'au clădit deja până acum 80 de case. Prețul unui loc de câte 20 jugere este 4000 corone, care sumă în timp de 50 ani colonistul are s'o plătească pe lângă procent de 4 la sută.

„La T-Recaș s'au colonizat deja 234 familii, cari în preț de cumpărare au plătit 185.600 corone. Tot acolo pot să se așeze încă vre-o 230 familii.

mai rămas din sêninătatea bătrânului nostru locaș de odihnă se mărginește la grupa arborilor, cari sătutul fiind de viața de oraș, stați cu picioarele lor în sicriile noastre, privesc în depărtarea negurată, și doresc, să fie acolo. Da, îți spun, este infam!

„Acum vei înțelege, cum stau lucrurile. Pe când urmașii nostri din oraș trăiesc bine din banii nostri, noi trebuie să luptăm amar, ca să ne putem ține la olaltă căpăținile și oșele. În ciuiterul nostru nu este nici un mormînt, care să nu aibă vre o spărtură — nici unul! De câte ori plonă noptea, trebuie să eșim a fară din grôpă și să stăm stărchiți pe ramurile arborilor, — și nu arare ori am fost de o dată treziți din somn prin apa rece, ce ne picura pe grumazi. Atunci, îți spun, pretutindeni se ridică vechile mormînturi, monumentele se răstornă și toate scheletele își ia tâlpășita, ca să-și capete un locșor pe vre un arbore! Dămne, dacă într'o ast fel de noapte ai fi trecut pe acolo după mezul nopții, ai fi putut vedea și câte cincisprezece de ai nostri stând pe un ram, pe când membrele noastre clănțaneau măhnite și vîntul ne suera prin cote! Prea a dese ori stam acolo stărchiți câte 3—4 ore, apoi țapeni, somnuroși și înghețați ne împrumutam unul altuia căpăținile, ca să scotem apa din morminte. Dacă vrei să te uiți în gura mea, vei putea vedea cât îmi este de încărcată căpățina cu pământ uscat — ah, cât îmi este de greu și de tulburat câte o dată capul din cauza acesta! Da amice, a dese ori dacă ai fi trecut pe acolo chiar înaintea reversatului zilei, ne-ai fi văzut cum goleam mormintele de apă și ne întindeam lîntoliile pe gratii, ca să se usce.

(Va urma.)

„Ministrul de agricultură a înființat în toate coloniile: gospodării de model, școli de repetiție și însoțiri de credit. Unele din aceste colonii tinere sînt atât de dezvoltate, ca, de pildă, în Vadászerdő, în cât coloniștii pe cale socială și-au înființat acolo un internat, care este subvenționat acum și din partea ministrului de agricultură.

„În acest internat sâtesc Românii și Germanii din împrejurime își trimit copiii la școala de stat, ca să învețe limba unghurască“.

Biserica în pericol. — Protestantii favoriții puterii de stat, puternicii părtinitori ai aducerii legilor politice bisericesci, nu sînt mulțumiți. Ei strigă în gura mare, că biserica li este în pericol. O zice acesta Zsilinszky Mihály în „Evang. egyház és Iskola“. El se tângue, că la fundațiunile făcute la universitățile din străinătate pentru teologii magiari (protestanți) abia se află concurenți, și, pe cum scrie „Magyar Szó“ de interes mai mare e închierea articolului scris de Zsilinszky. El termină: „Dacă a-și ave bucin atât de puternic, a cărui sunet să pătrundă la sufletul fie cărui coreligionar al meu! I-ași striga: Luați sôma biserica e în pericol, se ne îngrijim în primul rënd a cresce apostoli“. Dl. secretar de stat în ministerul de culte și instrucțiunea publică Zsilinszky M. dă alarmul, că pericole amenință biserica protestantă, mai ales fiind că nu are ministri, păstori sufietesci. Causa, că tinerii nu pașesc pe acesta carieră, e a se căuta mare parte în stările create prin introducerea legilor politice bisericesci, ele au restrins cerul de competență și prin acesta și auctoritatea și venitele clerului. La crearea acestor stări au contribuit în primul rënd protestanții, și precum se vede ei au să sufere mai amar urmările și să-și vedă biserica amenințată cu perire din partea indiferentismului religios, neconfesionalismului și nazarenismului. Biserica vè este în pericol, fiind că cu falsul liberalism ați adus pericole asupra ei.

Bunăcuviință unghurască. — Pentru ca cetitorii nostri să-și facă idee, cât de vrăsmășese s'au năpustit cei de la „Magyar Szó“ (organul lui Bánffy. Red.) asupra Mitropolitului și asupra noastră, cităm câte va pasage din articolul intitulat „A lázadó érsek“ (Mitropolitul revoluționar). Articolul a apărut în numărul de Duminecă al numitelor foi, și câte va pasage din el ne vor servi drept modele de bunăcuviință — unghurască.

„Nu ne laudăm, că am ridicat vèlul de pe agitația contra statului și a națiunii magiare. agitație, în fruntea căreia stă Victor Mihályi mitropolitul din Blăș. Dôr nici nu era ce să descoperim. Domnul Mihályi (Stil cuviincios! Red.) își adună ômenii cu o franchetă nerușinată (szemérmetlen nyilt-sággal) la sunetul dobei și a trimbiței, adună peregrini, cari se duc în Roma cu scopul grațios, ca să atragă și pe Sfîntul Părinte în complotul lor îndreptat în contra limbii și a națiunii magiare.

„Nu are ministru de instiție procuror regesc care să facă pentru acesta proces de presă „Unirei“, care este fôea oficiôsă a mitropoliei din Blăș? (! Red.)

„Nu are ministrul de interne organe de disciplinare, ca să-l învețe mores pe mitropolitul, care pune la cale revoluția sub masca peregrinajului evlavios, și să oprască acest abus al dreptului de a pune la cale adunări?

„Și, în fine, nu are ministrul președinte auctoritatea și tãria de a desarma prin nuntul apostolic mișcarea trãdãtore de patrie, care se laudă cu simpatia și pãrtinirea Sfîntului Părinte?“

Articolul se încheie ast fel:

„Ètã, revoluția e atât de temerară, în cât cutezã a se organiza publice. Pentru o ast fel de nerușinare (arczátlanúság) ar trebui aplicată pedepsa cu lovituri de sbiciu, și încă în mijlocul tãrgului.“

Reproducend aceste produse ale lui „Magyar Szó“, cerem scuzele cetitorilor nostri pentru revoltarea celui mai elementar simț de bunăcuviință, ce am desceptat-o în dîșii prin traducerea acestor șire. Cu totã revolta acesta, credem, a nu fi făcut muncã zãdarnicã, când avem prilej de a presenta un mic specimen de bunăcuviință și obiectivitate unghurască, chiar și când e vorbã de cel mai înalt dignitar bisericesc al nostru!

Budgetul ministeriului de culte și instrucțiunea publică. — Când cu desbaterea budgetului ministeriului de culte și instrucțiunea publică, părintii patriei s'au îngrijit cu multă precauțiune, ca nu cumva să se țină cont și de naționalități, cari — ori ce s'ar zice — contribuiesc și ele în aceeași proporție în visteria țerii cu rodul ostenelelor lor. Deputatul Lehoczky a recomandat atențiunii camerei pe Slovaci din nordul Ungariei „cari trebuie ținuți pentru patriotismul maghiar“, deputatul Boda V. face împuntări guvernului pentru propunerea limbii germane în școalele maghiare și Komyathy — mai ales acesta din urmă, a ținut o adevărată filipică în contra bietelor naționalități. Sã citãm însă câte-va pasage ca să vedem, cum contemplãzã deputatul Kossuth-ist situația.

„Pericolul eminent stã, zise K, în progresul Românilor. S'o rupem o datã cu presupunerea, că pãșirea, sporirea și creșterea intelectualã a Românilor numai pe cale administrativã se pôte stavili. Cestiunea romãnã nu e o cestiune micã; valahimea e azi o mare putere față cu noi și în paguba noastrã. Pe când la finea vècului al 17-lea Ieanișii Baranyi și Heveni au conscriis total numai 200.000 Romãni, azi numèrul lor aici e de 2.600.000. Chiar și numai masa acesta de popor trebuie să ne punã pe grijã, dar dacã vom cumpãni, că din punct de vedere cultural, ce progrese uriașe fac Valachii? Ei au o mare putere spiritualã. Romãni și-au însușit și sciințele și cu ajutorul sciinței au falsificat (?) istoria. Dacoromãnismul a intrat în sângele poporului de rënd, care crede, că e urmașul glorioșilor Romãni; de la nascere copilul n'aude alta, de cât că pãmèntul acesta este al lui, Magiarii numai l-au rãpit de la strãbuni... După culturã, Romãni au pus mãna pe averi și e fapt, că rassa magiarã se aflã tocmai pentru acesta în mare pericol. Trebuie cãutate mijlôcele și cãile, ca să scãpãm nația magiarã de acest pericol.

„Legea permite înființarea de preparandii. Ei bine, pot să existe preparandii susținute de confesiuni, dar e absolut necesar, ca cel puțin calificațiunea, ce se câștigã în

ele, să fie în mâna statului. Stăm trist și pe terenul școlilor civile superioare și de fete. Școala de fete crește pe mama magiară, de nu vom avea ast fel de școli, magiarimea se va nimici. Românii înființază mereu școli de fete superioare, în care limba de propunere e curat română."

După aceste își varsă amarul asupra legii de „Kisedov“-urii, care nu s'a executat și în deosebi asupra școlilor din Brașov și Beiuș. În sfârșit atrage atențiunea guvernului asupra activității mitropoliților Mihályi și Mețianu . . .

Tote aceste sînt bune și frumoase.

E frumos mai ales, când părinții patriei privesc cu îngrijire la pericolul ce are să se reverse asupra patriei din școlile ridicate și susținute din osteneala naționalităților, și din atitudinea „rebelă“ a archireilor noștri. Dar nu e frumos, că părinții patriei își aduc aminte de toate aceste *primejdii* numai când e vorba de *stabilirea* bugetului. Câtă vreme am contribuit, nu eram așa periculoși, er acum, că e vorba ce să se facă cu banii adunați sintem periculoși și trădători de patrie!

Revista politică.

Afaceri interne. O samă din părinții patriei s'a fost supărat rău pe ministrul president, care prin proiectul său de a se prelungi ședințele parlamentare cu o oră, le strică odihna. Supărea înse le va trece, căci rîcindu-se zelul de a discuta mai îndelung asupra diverselor pozițiuni din bugetele diferitelor ministere, votarea speșelor împreunate cu susținerea statului se va face mai curînd de cum se credea, și așa terminându-se totul mai înainte de ce ar veni rîndul vacanțelor de Paști, prelungirea ședințelor nu mai are sens. Mai puțin de lucru va da bugetul ministeriului de culte, de o parte, pentru că ministrul Wlassisc nici nu va fi de față la desbateri, er de altă parte, pentru că atunci când e vorba de răspîndirea culturii magiare, partidele cari în alte cestiuni nu consimtesc aici se numesc deplin.

Austria. Reichsrathul imperial intrunit abia eri-alați-eri, obosit de muncă a fost amănat. Scandale la amânarea parlamentului imperial nu s'au întîmplat. Președintele urază simplaminte sîrbătorii fericite tuturor deputaților, cari se și primesc bucuros fie și cu o lună înainte de sîrbătorii, și ei se împraștie, ca să nu se mai revadă până la mijlocul lui Maiu. Așa și trebuiau să facă, căci misiunea și-au împlinit-o. Legea recruților a votat-o, cu grevele lucrătorilor terminaseră și delegațiunile încă le aleseseră. Să se fi apucat de alt-ceva le era gróză, ca nu cumva focul ce ardea sub spuză, să isbucnescă.

S'a amnat parlamentul, dar în schimb s'au intrunit din nou conferințele de împăcare. Cehii în consfătuirile lor, la cari a luat parte și ministrul Körber, au pus din nou pe tapet reforma legii electorale pentru dieta provincială și regularea limbii cu privire la auctoritățile autonome. Pote că ostenelele lor de astă

dată să fie binecuvîntate, Cel puțin asta s'ar vedea din spiritul mai reconciliant, de care sînt conduși acum, declarînd între altele, că proiectul ce'l făcuseră în consfătuirile lor din Februar cu privire la dreptul limbii cehe și la auctoritățile autonome provinciale, îl vor modifica.

Germania. Parlamentul imperiului german considerînd progresele ce le face în timpurile noastre corupțiunea morală a voit să introducă respective să modifice o lege numită Heintze. Aici înse a dat de pedeci puse din partea liberalilor și a fiilor lor întîi născuți: a social-democraților. Cercat-au ei toate mijlocele prin cari să zădărnicescă legea, carea opria abuzul libertății. Dar fiind că nu li se păreau suficiente au recurs la obstrucție, făcînd la fie care propunere câte o contră-propunere și cerînd pentru acesta votare nominală. Înse fiind că și în forma acesta în fine ar fi fost constrînși să capituleze, au întreprins ultimul mijloc al obstrucțiunii părăsind adecă sala după ce ceruseră votarea nominală în contra unui § din legea Heintze. În forma acesta legea a cădut și liberalii pot să fie faloși de isbînda cîștigată. Ei au invins, dar după ei vor învinge fărădelegile.

Transvaal. După cristalisarea situațiunii încurcate a Burilor din timpul din urmă s'a vedut, că starea lor totuși nu este așa de desperată. Numărul acelor cari din tîmă să nu-și piardă averea au depus armele, abia se ridică la o mie. Cei alaiți sînt gata să nu depună armele până va mai fi într'înșii suflare de viață. Asta a fost concludul ce s'a adus în un consiliu de răsboi, ce s'a ținut în Pretoria, capitala Transvaalului, sub presidența lui Krüger la care a luat parte și presedintele Oranjului, Steyn. Ba mai mult. Ajungînd focul la degete, înseși muerile încep să facă fapte eroice. Singur numai în Pretoria se ridică la două mii numărul acelor, cari după modul amazonelor, s'au hotărit să se cobore pe câmpul de luptă.

Comandantul Joubert și-a împărțit întregă armata în două părți principale, una în Natal la Biggarsberg, unde a ocupat o poziție inespugnabilă, er cea alaită lângă Kronstadt, capitala actuală a statului liber Oranje. Mai sînt ele afară de aceste și alte grupuri de Buri în diverse puncte ale Natalului și înaintea orașului Mafeking. Scopul lor este să se pregătescă la luptă decisivă, dar nu pe terenul ce l'ar alege inamicul, ci pe câmpurile unde voesc ei.

Presidentul Krüger, circumspect în toate, luînd în considerare o eventuală înfrîngere a Burilor, și că la pacea ce i-ar urma, Anglia lăsînd la o parte pretenșiunea ei de până acum, de a se lua libertatea Burilor, s'ar îndestuli cu o cesiune de teritoriu a enunțat, că Oranje este parte integrantă a Transvaalului. În modul acesta Krüger ar ceda statul Oranje, a carui capitală și așa au ocupat-o Anglezii, rîmînînd Transvaalul în condițiile, ce le avea înainte de răsboi.

Nota trimisă de Buri în Europa, prin carea cer ei intervențiunea puterilor, circulă încă și acum între regîme. Germania să angajeză la rolul de mijlocitor al păcii sub condiția, ca Buri fie direct, fie indirect să inducă Anglia să se învoiescă la pace.

Correspondințe.

Din diecesa de Gherla.

Un lucru dureros sum silit se da la publicitate prin ordurile aceste. Despre preoți e vorba. Despre preoți, cari sînt „aleși lui Dumnezeu“, cari întru toate ar trebui se fie modelul tuturor; dar durere! sînt mulți, foarte mulți, cari uitîndu-se de demnitatea lor preoțescă prin faptele lor ridicule se dejosese în noroiul afund a păcatelor lumii acestei „moderne“. Li-ar trebui plată bună! — dar să-și îndeplinească datorințele așa pe cum poftesc legile bisericesci. — nu-i vorba! Onore excepțiunilor!

Nu de mult mă disputam cu un preot, de altmintea om brav, despre mai multe lucruri bisericesci, între altele și despre acea, că ore pote face preotul liturgia „licite et valide“ fără reverendă!? Firesce, că eu am afirmat că fără reverendă preotul pote face liturgia „valide“, dar nu „licite“, va se zică *nu-î lertat* a face liturgie fără reverendă! Și totuși sînt mulți, foarte mulți, am vedut și eu cu ochii mei proprii, cari servesc la altarul Domnului în civil, fără reverendă! Abstrăgînd de la păcatul, care-l fac prin acesta, devin și ridiculi înaintea poporenilor lor. Dîmne! de s'ar vedea, cât de bine le șede!

Preotul respectiv, cu care am avut dispută afirma sus și tare, că e lertat, pote face preotul liturgie fără reverendă! El nu cunoșce lege, care se oprăscă așa ceva.

Și fiind că pote vor fi mulți de părerea acesta, etă le citez câte va legi. În ședința II. a Sinodului diecesan de Gherla ținută la 14 Nov., constituțiunea I. p. 6. sună: „Preoții să se prezenteze la împlinirea funcțiunilor bisericesci, și mai ales în s. biserică tot de una în vestmint talar (reverendă) pe cum se cuvine șerbitorilor altarului și recere gravitatea preotului“ (Can. 27. VI. Sinod. 1725. Can. 5. 1835 și 1700. 8.)

Cari eră nu s'ar îndestuli cu acesta cetescă: Conciliul I. al Provinciei bis. gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș ținut la 1872: Titulul VII. Cap. VII: . . . „Sinodul strîns obligă pe toți preoții, că de câte ori celebră s. liturgie să fie îmbrăcați în vestmint talar.“

Er la finea acestui tractat zice:

„Toți aceia, cari ar face contra aședmintelor disciplinari deduse mai sus, vor fi pedepsiți după rigorea ss. Canone.“

Apriat zice deci Sinodul, că nu-lertat a face liturgie fără reverendă. Cei mai cerbicoși cetescă Conciliul Tridentin: Sessio XIV, Caput VI.

De închierie las se urmeze următoarele cuvinte ale sf. Scripturi:

„Acum porunca acesta este cătră voi o preoților! de nu veți asculta și nu veți lua în inimile vîstre, ca se dați mărime numelui meu, zice Domnul atotșitorul, voi trimete peste voi blăstăm, și voi blăstema binecuvîntarea vîstră și o voi blăstema

pe ea și voiți risipi binecuvântarea voastră și nu va fi întru voi, ca voi nu puneți întru inima voastră!" (Malachia II. 1.)

Cyprian.

La Roma și Paris.

Lucrările pentru aranjarea unei călătorii la Roma și de acolo la Paris se continuă cu mult succes.

Călătoria va sta din două părți.

Întâia va fi un *peregrinaj la Roma*. Prețul unui bilet de cl. I. dus și întors cu proviziunea întregă pe 10 zile, costă 150 fl., cl. II. 120 fl. și cl. III. 70 fl.

A doua, pentru *espoziția de la Paris*, va fi o continuare a celei dintâi. De la Roma, — *dacă se vor afla 30 inși*, — grupa va merge la Neapol, unde se va face o excursiune pe Vezuov. De aci prin Florența, pasul St Gotthard la Paris, unde călătoria rămân 7 zile. Călătoria acăsta va costa, — înțelegându-se provizia întregă, trăsuri, hotel, bilete la espoziție ș. a. — pentru cl. I. 470 fl. pentru cl. II. 360 fl.

Plecarea se va face la sfârșitul lunii Septembrie, probabil la 26 n.

Prețurile se socotesc de la Pesta și înapoi. Până la Fiume se va călători cu trenul, de aci cu vaporul până la Ancona, și apoi ér cu trenul până la Roma. Un bilet de călătorie e valabil 45 zile.

De la Paris reîntorcerea se va face prin Elveția, Germania, Tirol, Viena, Pesta.

Orî ce informații mai detaiate dă cu plăcere Redacția „Unirii”, carea aranjază călătoria acăsta, și carea se va îngriji se procure călătorilor plăcerea și comoditatea cea mai mare.

Observăm, că relativ, prețurile sînt cu mult mai ieftine, de cât la călătoria regnicolară ce se aranjază la noi în țară. Prețurile de călătorie se pot plăti și în rate lunari.

Ad Nr. 146—1900.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 500 corone care se va decerne celui mai bune lucrări asupra vre unui subiect din istoria instituțiilor culturale ale Românilor din Ungaria și Transilvania, și a nume asupra instituțiilor de învățămînt ori asupra societăților sau altor întreprinderi și așezăminte culturale române din patrie.

La concurs se vor admite numai lucrări în extensiune de cel puțin 10 côle tipar 8° mare, care vor cuprinde o expunere critică a dezvoltării instituțiilor de care se ocupă și vor arăta rezultatele realizate, pe cum și condițiunile și piedecile activității acelor instituții.

Censurarea lucrărilor, ce vor intra la concurs, se va face prin o comisiune compusă din 5 membri aleși de comitetul central. Decernarea premiului se va face de comitetul central după ascultarea raportului comisiunii.

Manuscriptele trebuie provădute cu o devisă și un plic, care să cuprindă numele și adresa autorului; se vor scrie în caiete de format 4° mare, pe o singură față a

foilor și se vor trimite la adresa prezidiului Asociațiunii (Sibiū, strada Morii Nr. 8) cel mult până la 30 Iunie 1901 st. n.

Lucrarea premiată se va tipări pe sepele Asociațiunii în cel puțin 1000 exemplare, din cari jumătate trec în proprietatea autorului.

Din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținute în Sibiū la 8 Martie 1900.

Dr. P. Pușcariu
vicepreședinte.

Dr. Ben
secretar II.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Arșind în 7 Novembre 1899 biserica din Varviz cu toate ornatele și recușitele aflătoare în trînsa, următorii credincioși din pietate și zelul creștinesc au făcut mai multe fapte de caritate și anume: *Teodor Rus* cu soția sa *Ioana Morariu* și fratele său *Nechita Rus* cu soția sa *Ana Șorvós* au procurat un rînd de ornate bisericesci cu toate apartinentele necesare în preț de 120 cor., *Michail Trifan* asemenea un rînd de ornate în preț de 90 cor., *Ilie Vojdos* un epatrafir în preț de 16 cor., *Elena Lascu* o cădelniță 24 cor. *Nicolaie Cosma* o cruce de argint de China 24 cor. și un sfesnic de lemn cu 10 cor. *Vasile Ciubucă* 2 sfesnice cu 10 cor. *Gavril Morar* a *Petri* un sfesnic cu 3 cor. *Petru Rugină* un prapor cu 24 cor. *Nicolaie Gafton* un prapor cu 24 cor. și *George Doborean* asemenea un prapor cu 24 cor. și *Gregoriu Baciu* un prapor cu 24 cor și un sfesnic cu 10 cor. Pe lângă aceștia următorii: *Dumitru Urzică*, *Ana Roman*, *Ioan Urzică*, *Gavril Urzică*, *Petru Todoran*, *Chirilă Todoran*, *Dumitru Popă*, *Petru Pop*, *Iftinia Vodă*, *Dumitru Ciubucă*, *Petru Morariu*, *Vasile Ciubucă*, *Gregoriu Urzică*, *Nicolaie Bordea*, *Petru Blaga*, *Ioan Colceriu*, *Petru Morariu N*, *Petru Pop G*, *Petru Ciubucă*, *Nicolaie Rus* și *Dumitru Urzică I.* prin mijlocirea parochului au procurat o campană de 140 Klgr. de la firma Waiser din Budapesta în preț de 406 cor. carea s'a și sfințit în ziua de 14 Februar n. în onorea S. Dumitru prin parochul locului; marinimosilor binefăcători li-se aduce din partea curatoratului mulțumită și pe calea publicității Varviz în 15 Faur 1900. *Petru Moldovan* paroch gr. cat. — Bunii creștini *Ioan Solea* și *Mihailă Solea* din Cistein-ung. au dăruit pe sama s. bisericii un Ciboriu de bronz aurit în preț de 17 corone cu porto. Pentru care dar curatoratul le aduce mulțumită. — Subscrisul exprim și pe calea acăsta cea mai ferbinte mulțumită acelor credincioși gr. cat. din Tūr, cari au binevoit a contribui la cumpărarea și compactarea unei S. Evanghelii cu litere latine în preț de 52 corone. Tūr în 15 Martie 1900. *Ioan Pop Păcurariu* paroch gr. cat.

Din diocesa de Gherla. *Eugen Dredean*, fost capelan în Șiseșel, a fost numit paroch la parochia *Tîrșolt* în tractul protopopesic al „Țarei-oașului”.

Numire. Tinerele *Aurel Augur* făcînd examenul de tîlmaciū pentru limba magiaro-română la tribunalul din Becicherecul mare a fost numit de tîlmaciū definitiv pentru limba magiaro-română și substituit pentru limba magiaro-germână, pe teritoriul tribunalului din Becicherecul mare.

Academia română și-a început Marți sesiunea generală. Dintre cei de aci ieu parte Episc. Popea, Vulcan și Babeș. Dl. preposit Moldovan, fiind tot bolnăvicios nu va putea merge la Bucuresci. —

Serata literară aranjată din partea casinei de aci, a succes peste așteptare bine. Un public numeros a asistat. Disertația dlui advocat Maniū, despre rolul și poziția femeii în trecut și present, a fost ascultată cu viū interes. Disertantul a trecut în revistă poziția ce femeia a avut-o în diverse timpuri, a pomenit de dorința de emancipare, și de câștigarea drepturilor comune cu barbații și a terminat, cu constatarea, că totuși merită

mai mult respect o mamă, ce își adorme copilul cu povestirea faptelor vitejesci ale neamului său și învățîndu-l a se ruga lui Dumnezeu, de cât una care și-a însușit cunoscinte vaste din dreptul criminal. Disertantul a fost viū felicitat. Dș. Vancea ne a dat noū prilej, ca să ne delectăm în vócea-l puternică și frumósă, care zi de zi se perfecționează tot mai mult. De asemenea a interpretat bine și Dș. Bodocan poesia lui Macedonschi: legenda stâncii de la Rucăr. Corul, care începe a se pune acum pe base statornice, ne a cântat dulcea doină a dlui Mureșan: Dorule, o dorule! Venitul seratei a fost 42 cor. Proxima serată va fi la 1. Aprilie n.

Adunarea generală a societății „Consum”. Sămbăta trecută și-a ținut adunarea generală și societatea noastră comercială. Au luat parte 29 acționari cu 378 acții și 207 voturi. În cuvîntul de deschidere dl. preș. Gavril Pop, face apel la membri pentru susținerea societății, accentuând, că e o datoriă națională acăsta. După prezentarea rapórtelor direcțiunii, și a comitetului de supraveghiare, cari să lēu spre sciință, se presintă proiectul pentru împărțirea profitului curat, care încă se aprobă de adunare. În sensul acestuia se dau acționarilor 6% după ratele vērșate, 15% adevă fl. 395.75 cr. se dau fondului de rezervă și 2% adevă fl. 52.76 cr. se dau spre scopuri culturale. Suma acăsta să și pune la dispoziția Preav. Consistoriū pentru a se ajuta școla elevilor de la meserii. Sorțindu-se trei membrii din direcțiune, ies dnii Dr. Vas. Hossu, Dr. Aug. Bunea și Dr. V. Szmigelski. se aleg apoi prin votare *Dr. Vas. Hossu*, *Dr. Vict. Szmigelski* și *Dr. Iuliu Maniū*. Comitetul de supraveghiere se completează alegîndu-se dl *Dionisiu Trifan*. În sfârșit să statornesce ziua de 1 April pentru plățirea dividendei.

Concurs. Din fund. *Vanceană* sînt de conferit 3 ajutóre de câte 50 cor. pentru învățacei de meserii și 1 ajutor de 66 cor. 66 fl. pentru un învățacel care se face sodal. Terminul concursului e 20 April. — Pentru ocuparea parochiei *Șorostin* din tr. Blaș, se escrie concurs cu terminul de 15 April. — Tot cu terminul de 15 April se escrie concurs pentru ocuparea parochiei *Murș-Oșorheiū* împreună cu oficiū protopopesic.

Primirea în școlle de cadeti. După noul regulament, cei ce vor să fie primiți în școlle de cadeti, trebuie pentru infanterie și cavalerie să fi absolvat a IV gimnasială ori reală, și să fi avnt calcul general cel puțin suficient; ér pentru artilerie și pioneri, să fi absolvat cl. V. Etatea să fie 14. ani începuți și să nu fie trecut peste 17. De la concureți se mai poftesce să fie cetățeni ungarî și să aivă aptitudinea recerută pentru cariera militară.

Partea literară a numărului acestuia e de un deosebit interes. În foitā publicăm o scriere de a lui Mark Twain, renumitul umorist american. E o satiră grozav de mișcătoare în care sbicuieste pe „vii” cari lasă cu totul în părăsire și uitare locuințele „mortilor”. Ér în partea literară începem celebra scriere „*Mama sf. Augustin*”, a Episcopului francez din Laval Emil Bougaud. Traducerea acestei opere e făcută de „Salba”, societatea de odinórá a teologilor români din Viena și apoi Pesta, și se publică sub îngrijirea dlui Dr. Elie Daianu, fost și dsa teolog în acel Seminar. Alătura cu „*Fabiola*”. — „*Mama sf. Augustin*” e o carte foarte mult apretiată în lumea cultă, cetitorii nostri se vor convinge.

Necrolog. † *Emilia Ciobota* din Șard, a repausat la 19 Martie n. în etate de 17 ani, lăsând în doliū pe părintii săi a căror unică fiică a fost.

† *Ana Bianchi*, elevă a școlii de fețițe din Blaș, a repausat la 18 Martie n. în etate de 10 ani.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

Introducere.

Istoria, ce voi să se povestesc ar trebui cântată, căci într-adevăr e poezie. Poezia celei mai frumoase iubiri, ce a existat vre o dată; a iubirei celei mai profunde și mai delicate, a iubirei celei mai sublime, mai curate și mai puternice, a iubirei neînvinsă, care între lacrimile și ispitele alor 25 de ani, nu scade nici un moment, ci din contră crește alături cu necasurile, se înflacă și se oțelește alături cu grămădirea pedecilor ce i-se pun în cale. Era când în urmă, ajunge la triumf, — pentru că cine s'ar pute opune unei atare iubiri? — ea se topește într'un estas din cea alaltă lume.

Vedut'ați când va frumosul tablou al lui Ary Scheffer, ce reprezintă pe Monica și Augustin pe malul mării?

Figura principală e alui Augustin — un bărbat cam de 30 ani. Fața lui fină e palidă, puțin cam tristă încă, ca și a unui bolnav, care a suferit mult, dar începe a se însănătoși. Ochii lui negri și cufundați, ard cu foc, de și nu strălucesc din ei lumina sentimentalismului fraged. Buzele lui închise îl arată ca pe om de o gândire profundă și de activitate spirituală. Păru-i tuns scurt impresoră o frunte lată, pe carea se răvarsă o radă de lumină, ca semn al stărei sufletesci. În care se cufundă acest mare geniū. Cotul drept e așezat pe genunche, brațul înse se ridică, ca se propătească capul ostenit, de și n'are lipsă de această, căci ridicat, tras puțin în dărēt își lasă liber privirile spre ceriū. Cu mâna stângă el strînge mâna mamei sale, ca și cum ar zice, că numai ei are a-i mulțumi, dacă după atâtea rătăcirii, amăgiri și lupte era s'a curățit acum și era își pōte îndrepta privirea sus la Dumnezeu.

Dar această mamă strălucită de lângă el?

Ea-i cuprinsă de lumină; peste Augustin se întinde încet o umbră, în tocmai cum se cuvine celui ce e în pocăință.

Ea cu un cap stă mai sus ca el, în semn că l-a întrecut, că și în dreptate s'a ridicat mai sus de cât el. Pe fața ei luminată acum de bucurie ași fi dorit se aflu urmele lacrimilor uscate, — dar ochii ei sînt așa de curați și frumoși, ca a tuturor, celor ce privesc spre ceriū! Buzele-i de jumătate deschise arată câtă frăgețime e în acest suflet iubitorii.

Etă iubirea cūrată, senină și recunoscătoare a unei mame, care și-a reafiat fiul! Îmbrăcată în haină albă și învălă cu un vël, ce se lasă în jos, ca nisce aripi ostenite, așteptând numai semnul să sbōre mai de parte; și sufletul ei în starea de acum, când era a condus pe Augustin la Dumnezeu, acum, când ea pe un creștin plin de pocăință l-ar pute lăsa pe calea cea

bună — de sigur și-ar lua și sborul mai de parte, dacă nu ar simți mâna lui în mâinile sale. Și într'adevăr, par' că numai mâna fiului o mai reține, căci mâinile ei deschise de jumătate par a zice, că această stringere de mână nu o va pute reține mult timp.

Despre această mamă voi să scrii! Voi să povestesc istoria vieții ei, ca să mângăiū pe acele mame creștine, cari plâng astăzi, pe cum plângea ore când ea; ca să învăț pe cele mai tinere, cari sînt nedumerite de viitorii; ca să fac cunoscută tuturor acea tainică putere cerescă, ce li-a dat-o Dumnezeu pentru mântuirea vecinică a pruncilor lor; în urmă ca să le arēt ce ajutōre neașteptate și sigure sînt ascunse în mărēta chemare de tată și mamă.

Leibnitz a zis: „Am pute îndrepta lumea, de am reforma educațiunea.“ Eă zic: „Am îndrepta educațiunea, am îndrepta copiii, tinerimea, omenimea — și am pute scāpa seculul nostru de sub greutatea grozavei *crise religioase-morale*, dacă ne ar succede a schimba spiritul mamei.

Și adevă ce să recere la această schimbare? — Un lucru foarte simplu și totuși așa de rar și la mamele cele mai bune, a nume: *conștiința* acelor puteri dumnezeesci, ce ele au câștigat prin chemarea de a fi mame, și curajul de a face totul, când e vorbă de sufletul pruncului lor.

Peste tot foarte puținii omeni își întrebuințază toate puterile. Căci unde e filosoful, care și-ar folosi totă înțelepciunea? Unde e acel bărbat din viața publică sau privată, unde e creștinul, care angajat fiind în ori ce cauza lumescă sau bisericescă, și-ar sacrifica toate puterile? Pentru că a-ți pune în luptă toate puterile minții și ale inimii, e o încordare sângerōsă, de la care cei mai mulți se retrag, cu toate că în trecēt fie zis — de aci vine, că-s așa de rari eroii și sfinții în timpurile noastre. Tocmai această e și cauza pericolului îngrozitorii; pentru că abia se află mame, cari să-și pună toate puterile divine de mamă pentru mântuirea fiilor sēi.

Așa vorbiam unei mame creștine, care îngrijată de viitorul fiului sēu își descoperea toate durerile inimii sale.

— „De ce te temi Dta? Bătețul Dtaie va fi, cum îl vei crește; va fi bun, curat, nobil și marinos, curăgios, cu frica lui Dumnezeu și fără temă de alții, — dacă Dta păstrezi în suflet aceleași virtuți și dacă le vei sci sădi așa de adēnc în inima lui, în cât nici o vijelie să nu le mai pōtă stîrpi de acolo.

— „Așa crești?“ — zise ea. — „D'apoi patimile, atmosfera coruptă a vécului, și alte multe pericole, pe cari o mamă nici nu le pōte prevedē, ne cum delătura.“

— „Negreșit sînt pericole, pe care mama nu le pōte prevedē, dar pericole, pe cari să nu le pōte delătura — nu sînt! Nu! Folosēscă numai acea putere cerescă, ce l-a dat-o Dumnezeu. Și chiar dacă s'ar întâmpla, ca fiul ei să cadă pe un moment, în dată ce ea va voi — îl va pute ridica din nou la virtute!“

— „În dată ce ea va voi?“

— „Da! Numai să voiēscă!“

— „Și eu pot scāpa pe fiul meu, dacă voiesc din totă puterea sufletului meu?“

— „De bună samă! voiesce și voi pute.“

— „Bine dar, voiesc!“ zise ea cu o voce, ce nu o voi mai ulta.

Și într-adevăr această nobilă mamă creștină a voit tare, ea voiesce și acum; drept că lucrul nu s'a sfârșit, drept că tinērul ca o mică barcă e aruncat în cōce și în colo de furtunile tinereței alor 19 ani, dar se va vedē, că taria voinței unei mame e mai puternică, de cât tōte furtunile și viforele valurilor.

Etă învățătura cărții, ce o ofer astăzi publicului creștin.

Înainte înse de a ilustra cu un exemplu puternic această învățătură, fie-mi permis a insista cu câte va cuvinte asupra ei, pentru că nu pot pricepe și nu mă pot mângăia cum de această învățătură așa de simplă și elementară, fără de care maternitatea nu e de cât o tortură durerōsă, de cât o sclăvie . . . această idee așa de populară ore când, care a entusiasmat atâtea suflete nobile, astăzi s'a șters cu totul din inimile omenilor?!

Întru adevăr priviți viața și vedeți — cum Dumnezeu i-a provēdūt pe părinți: pe tată și mamă chiar în interesul fiilor lor cu un felii de atotputernicie. Copilul se nasee dintr'o afecțiune, ce a existat înaintea lui, afecțiunea cea mai fragedă, cea mai dulce și mai profundă dintre tōte afecțiunile omenesci. Mult înainte de a vedē lumina el trāesce deja în gândul tatălui sēu; el umple visurile fericite ale mamei sale. Când în urmă ocupă și el loc în casă, nu e un necunoscut, nu e străin. El e ființă din ființa părinților; în vinele lui e sânge din sângele lor; chipul lor se oglindēază pe fața lui. În surisul buzelor lui tatăl vede surisul plăcut al scumpei sale, er mama recunōsce pe fruntea lui, în ochisorii lui, înțelepciunea și noblēta soțului sēu iubit. ¹⁾ Și ea și când aceste legături atât de puternice n'ar fi destule spre a asigura pruncului o îngrijire bună, Dumnezeu chiar în acel moment, când copilul își trage așa zicēnd viața din inima tatălui și a mamei, le înflacăreză pe acelea și le umple de iubire și frăgețime, de un devotament și o desinteresare într'adevăr admirabilă, provēdēndu-i cu o putere ore care, ce nu e pămîntescă — pentru că într'adevăr ar fi foarte trist a lăsa nelarmată o atare iubire.

De unde vine, că un june așa de ușuratic, pătimaș și decădūt în plăceri — s'a schimbat de o dată? — A ajuns tată!

Îeri, alaltă îeri — fata această poftea mănecări delicate, haine scumpe, pat mōle, cea mai lină adiere de vînt o incomoda; — astăzi, — mănăncă pāne nēgră de casă, umblă într'o haină învechită, se odihnesce pe puține pale, n'are nici grijă de sine — numai se aibă un picur de lapte în stn pentru bătețul sēu și nisce cārpe vechi, să-l înfășie. ²⁾ Mai îeri o gena privirea unui bărbat, — dar acum unde-s oștirile înarmate, fulgerile detunate, pericolele, ce ar pute-o

¹⁾ St. Ioan. Chrisostom „De sacerdotio“ lib. I. n. 5.

²⁾ „Geniul creștinismului“ de Chateaubriand.

infrica. Se spune, că o mamă auzind, că barbarii i-au răpit fiul s'a aruncat între ei și i-a împărțiat cu maiestatea durerii și cu un țipet înalt al iubirei sale — scâpându-și copilul. Cine să nu fi auzit de cealaltă mamă, carea vădându-și pruncuțul răpit de un leu i-a urmărit desperată cu o ast fel de expresiune a durerii, în cât a îmblândit fiera sălbatecă?

Acastă putere și această iubire atât de profundă provin de sigur de la Dumnezeu, din adâncul nemăsuratei lui bunătăți, așa cât se poate zice fără a esagera, că inima de tată, inima de mamă sînt fapturile cele mai frumoase ale mâinilor Lui; ar pute peri toate stelele până când va exista pe lume o inimă de mamă, aceea va fi o probă eclatantă despre bunătatea dumnezească, — pentru că dacă slăbuțele femei fac atari lucruri pentru fiii lor, ce va face Dumnezeu pentru ai săi? Și ce minuni de generositate nu va face acest ocean de iubire nesfârșită, — dacă un singur picur din această iubire, aședată de Dumnezeu într'o inimă fragedă — face câte o dată atari minuni grandioase!

Chiar biserica, aceea, carea nu se încrede în nici o iubire pămîntescă, pentru că scie, că-i trecătoare, biserica, aceea, carea și copilului celei mai bune mame îi zice: „fiul meu iubesc tot de una pe mamă-ta și nu-ți uita de sinul, ce te-a purtat;“ biserica aceea, care fie căruși ficior și fie cărei feciore, chiar în momentul, când ei răpiți de dragoste se apropie de altariu, ca să-și promită iubire vecinică — le zice: „Fiilor Iubiți-vă tot de una;“ — biserica aceea, carea, ca și bătrânii încăruntiți — nu crede în vecinicia jurământului, nici în trăinicia amicitiei din lumea această, — ea și față de cea mai debilă dintre mame să poartă cu totă încrederea sa. Acastă iubire de mamă e unica iubire de pe pămînt, în carea ea se încrede.

Însuși Dumnezeu, când vrea să ne deștepte încrederea și se ne facă a pricepe mărirea iubirei sale (față de noi) — și asigurarea ajutorului său atot puternic — nu cercă altă asemănare, de cât asemănarea cu o mamă:

„Ați doră va uita muierea pe pruncuțul său? Sau nu-i va fi mila de fiii pântecelui său? Și de va și uita muierea pe aceștia, dar eu nu te voi uita pe tine.“¹⁾

Etă tata și mama formați după inima lui Dumnezeu; această e iubirea fără de părechie această e puterea, ce nu se poate învinge. puterea sub al cărei scut copiii pot crește siguri.

(Va urma.)

Silințele de unire în Moldova cătră sfârșitul vécului al XVI-lea.

(Continuare.)

Plin de sperările cele mai bune pentru cauza catolică din Moldova se întorsese P. Warszewski într'aceea în Polonia. În zilele cele dintăi ale anului 1589 subșternu nunțului,

celui ce petrecea în Stawkow,¹⁾ un memorandum despre misiunea din Moldova. Dînsul relevă într'insul simpatile gospodarului față cu s. Scaun, crede, că poate, să spereze nu numai întorcerea Moldovei, ci și unirea Munteniei și a Rusiei cu Roma, și socotesce de o cam dată de lipsa cea dintăi și cea mai ardețore întemeierea unui seminariu de preoți în Moldova. Dară să grăescă P. Warszewski însuși. „Principele însuși,“ așa scrie în amintitul său memorandum,²⁾ „pare a voi, să părănescă întorcerea provinciei aceleia (a Moldovei) cu biserica catolică, căci fără ea ore cine să se fie împotrivit ori să fie protestat, a primit în chip grațios pe preoții trimiși în numele Sfinției Sale și a voit, să supună puterii și inspecției lor toate bisericile catolice din provincia aceea, cari după alungarea predicătorilor eretici nu au păstori sufletesci. Ba de acum înainte nu va, să mai sufere eretici în ținuturile sale. El e foarte aplicat, să se supună sfintului Scaun, și apără primatul sfintului Petru și al următorilor lui. Exemplul lui îl urmăzează până și mitropolitul și cei alăți episcopi, pe cari aici în limba țării îi numesc vlădicii. Mitropolitul nu e și nici nu va, să fie supus patriarhului din Constantinopol. Din multe cause ar pute, să se spereze nu numai întorcerea Moldovei, ci și întorcerea Munteniei și a Moldovei de jos. În țara această domnesce nepotul principelui Moldovei, care are de mamă pe o catolică, e cu mult mai bogat și mai puternic de cât Petru și se distinge atât prin alte virtuți, cât și mai ales prin evlavie și prin alipire față cu s. Scaun. Ar fi înse de recomandat, ca poporilor acestora să li-se lase ritul grecesc, și numai unde e de lipsă, numai acolo să se introducă schimbările acelea, cari le-a rînduit sinodul din Florența . . . . Ar pute, să se spereze și întorcerea Rușilor, cari mărturisesc cu Moldovenii aceeași religie și au același rit; despre vecinul Ardeal nici nu voi, să mai grăesc, căci el la vederea unui exemplu ca acesta nu ar pute, să rămână neîntors . . . Dară pentru ca planul acesta să se începă și să se realizeze, ar cănta, să se apeleze la liberalitatea Sfinției Sale. Jertfa, ce ar cănta Sfinției Sale, să o aducă, de loc nu ar fi mare; căci spre a trezi între Moldoveni dragostea față cu sciințele și supunerea față cu s. Scaun, pe cum și spre înființarea unui seminariu cu scopul de a educa tinerimea și un cler din țară ar fi pe deplin de ajuns pe următorii 20 ori 15 ani suma anuală de 1000 ori cel mult 1500 scudi. Și ce mică e într'adevăr cheltnela această, cu care Sfinția Sa ar pute, să dobîndescă o provincă ori mai multe, spre onorea lui Dumnezeu și spre gloria s. Scaun, în vreme ce principii lumesci de multe ori prădeză milioane, fără ca printr'însele să cucerescă ori să redobîndescă măcar și numai o singură provincă! Întru împrejurările de astăzi nici gândeți nu se poate aceea, ca principele însuși să poarte cheltnelile acestea, ... căci el e prea împovorat cu tributurile ordinare și extraordinare pe sama Porții, cari une ori se sue la 200 000 de galbeni unguresci; el a față de aceea mai sustine ca la 5000 de ostași parte în apro-

¹⁾ Scrisoarea lui Hanibal cătră Montalto din 25 Ianuarie 1589 (Theiner l. c. n. 103. p. 129).

²⁾ Theiner l. c. n. 50. p. 44 ur.

piarea sa, parte la hotarile țării . . . . Ar fi în sfârșit consult, ca Sfinția Sa pentru rîndul ierarhic administrarea bisericilor catolice din Moldova, cari se țin de ritul roman, prin un decret să o încredințeze Reverendissimului arhiepiscop de Lemberg și următorilor lui și să-i dea un episcop sufragan, care să rezideze în provincia aceea și să guverneze bisericile acelea. De și bisericile de acolo sînt foarte sêrace, ca timpul totuși s'ar afla mijlocele, cari să asigureze subsistența episcopului sufragan.“ În sfârșit împărțasi Warszewski nunțului apostolic, că pentru cauza catolică ar fi de mare folos, dacă sfîntul Părinte însuși ar scrie mitropolitului de Suceava și celor doi episcopi Agaton și Gedeon și i-ar admonia, „să mărturisescă și în public buna lor voință și ascultarea lor, carea o dovedesc sfîntului Scaun prin aceea, că recunosc pe Papa de adevăratul locțiitoriu al lui Christos și următoriu al lui Petru.“³⁾

Ast fel de sfaturi a dat P. Warszewski nunțului și sfintului Scaun Solikowski încă urgentă înființarea unui seminariu în Moldova. În Martie 1589 venise cest din urmă la dietă în Varșovia, unde putu, să se sfătuescă în persoană cu Hanibal despre lipsele bisericii catolice din Moldova. De câtă va vreme petrecea la curtea regescă în afaceri de ale stăpânului său trimisul gospodarului; în 11 Aprilie sosi la reședința regescă și fratele lui Bruti. De la acesta află Hanibal despre aceea, că la curtea principelui au primit cu dragoste pe Iesuiții esilați din Ardeal, și că principele le-a dat salvus conductus, în puterea căruia pot, să instrueze neîmpedecați pretutindena pe Unguri, Sași și Poloni în învățatura adevăratei biserici catolice.⁴⁾ Bruti încă legă nunțului de inimă prin mijlocirea frate-său întemeierea unui seminariu și-i rugă de numirea unui episcop, care să aibă în Moldova reședința sa și să fie înzestrat cu facultatea de a chirotoni preoți.

Atât Hanibal cât și Solikowski raportară la Roma despre bunele intenții ale gospodarului și despre propunerile lui Warszewski și ale trimișilor moldoveni. Pe temeiul raporturilor acestora numi Sixt V. prin breveta din 19 August 1589⁵⁾ pe arhiepiscopul de Lemberg delegat apostolic pe sama Moldovei („Te universae provinciae Moldaviae in his omnibus, quae spiritualem iurisdictionem, orthodoxae fidei propagationem, animarum salutem et morum reformationem spectant, auctoritate Apostolica ad Nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum praeficimus et Nostrum et eiusdem Sedis generalem et specialem superintendentem facimus et deputamus“) și-i recomandă, să trimită cât mai curînd în Moldova preoți destoinici și distinși prin erudiție și prin curățenia moravurilor și preste tot să facă în numele Papei tot, ce socotesce, că ar fi potrivit spre susținerea gospodarului și a supușilor lui în ascultare și în unirea cu biserica catolică.

* * *
(Va urma.)

¹⁾ Cf. Theiner l. c. n. 103. p. 129.

²⁾ Theiner l. c. n. 103. p. 133.

³⁾ Theiner l. c. n. 87. p. 111.

¹⁾ Isaia 49. 15.

Contra alcoolismului.

(Fine.)

„Beția desonorază pe om și-l face la spirit și la trup incapabil de ori ce silință mai dăinuitoare. Ori ce ar zice omenii despre efectul întăritoriu al alcoolului, declarațiile auctorităților medicale contestază efectul acesta, și esperința dovedește, că folosirea alcoolului adevărat că poate, să producă o iritare momentană, dară are de urmare o enervare cu atât mai mare. Bețivul în muncă nu e nici tare, nici isteț, nici conștient; el se apucă de lucru cu neplăcere; lucrul pe sama lui nu e o datorință, ci are numai, să-l câștige mijlocele spre săturarea patimii lui celei rușinoase. El muncește fără de interes viu, fără de băgare de samă, fără de pricepere și de aceea folosește puțin cu activitatea sa, și dimpotrivă e un soț de muncă netrebnic și o pedecă în concurența industriei omenesci. — Dară ceea ce are valoare cu privire la muncitoriu, are valoare și cu privire la cei din alte condiții sociale, cari se dau pradă patimii celei otrăvitoare a beției, fie ei puși în slujbe ori deprindă vre o meserie ori industrie ori lucre pământul. Beția e și pe sama lor cauza enervării trupesci și spirituale și de aceea ruinarea bunei stări și isvorul decădintei economice. Așa e bețivul un membru de tot netrebnic al societății omenesci, o povoră și rușine pe sama ei. Privesce numai la prunciul lui cei slabi și bolnăvicioși și vede, cum poartă ei întru sine colțul boliciunii și în casurile cele mai multe și aplicarea spre patima părintescă. Așa otrăvesce bețivul generații întregi, și degenerarea se continuă, până când pogoritorimea cea enervată și bolnăvicioasă se atinge cu totul. — Dar dacă bețivul nu contribuie cu nimica la înmulțirea ori cel puțin la păzirea bunurilor materiale ale omenimii, cu atât mai puțin contribuie el la cultivarea bunurilor spirituale și morale. El înădușe în sine și în jur de sine toate sentimentele nobile, și porniri ca iubirea de aproapei, iubirea de patrie, dreptatea și omenia îi sînt străine.

„Cât de mult ai decî, să se silască toți inbitorii omenimii, ca să combată pe dușmanul acesta cumplit al societății omenesci, și cât de mare e meritul tuturor acestora, cari leaș parte în lupta acăsta! Interesul, care obligă la lupta acăsta, e un interes omenesc general și nu numai un interes religios.

„De aceea vă invit din nou, să continuați în diecesa noastră sfînta operă a cumpătării. Păstorii vostri cei suflători vă așteptă cu dor, ca să înșire și să conducă rîndurile celor ce se luptă împotriva beției, împotriva dușmanului acestuia nespuns de stricacios al omenimii. Întrați cu toții în înfrățirea de cumpătare, de ori ce condiție, vristă ori sex ați fi; pilda celor de condiție mai înaltă va onora însoțirea acăsta sfîntă și va îndemna și pe cei alaiți, să între. Nu ziceți: Eă nu sînt bețivii, eă n'am lipsă, să juruesc cumpătare. Înfrățirea de cumpătare e pe sama tuturor și nu singur numai pe a bețivilor. Îndemnarea împrumutată va ridica pe păcătoș și-l va fi sorigin și razim în împlinirea propusurilor lui. Toți să între decî într'însa, bărbații, femeii și prunci. A fi membrul ei e o onoare și se răsplătesce din partea bisericii cu darurile

ei. — Putem ore, să serbăm mai bine timpul cel sfînt, care ni-l deschide biserica acum la puntea vécurilor, de cât dacă vom începe cu rivnă nouă lupta spiritului împotriva trupului? Puté-vom ore, să ne pregătim în vre un chip mai bine pentru problemele cele mari, cari vécul cel nou le va pune omenimii, de cât dacă vom cerca, să păzim și să desvoltăm în societatea omenescă forțele trupesci și morale? E o operă de scăpare pentru omenime opera aceea, la care țintesc înfrățirea de cumpătare; ea va, să alunge spiritul cel rău al beției, care provocă atăta nefericire în familii și strivesce de atătea ori fericirea familiilor, care nimicesce forțele cele mai nobile ale omenilor și le subtrage din servițul bunei stări a omenimii și umple pământul de vaiete, de miserie și de lipsă. Opera acăsta e o cestiune de onoare și pe sama bisericii. Nu avem, să permitem, ca necredincioșii măcar și numai cu o aparință de dreptate să potă zice, că sfînta noastră religie e neputincioasă și incapabilă de a lucra înălțarea morală a omenilor. Da, tubiți diecesani, avem, să le dovedim, că încă și acuma lucră în biserică tot acela, care a venit în lume, „să mântuască pe cel perdut“ (Mt. 18, 11).

Bibliografie.

A apărut:

„Noua Revistă Română“ pentru politică, literatură, știință și artă. Nr. 5. cu următorii sumari: Un conservator. Triumful politicii junimiste. — I. Teodorescu. Criza economică. — C. Erbicănu, Biserica ortodoxă și constituția ei. — Ovid Densușanu, Din viața și scrierile poetului Nicolescu. — Sofia Nădejde. Înzecirea sufletului la Români. — L. Bachelin, Esposiția Grigorescu. — E. Stăicu, Întrețineri agricole. — G. C. Ioan, Ghiocel (nuvele). — Ioan Clinciu, Considerații istorice asupra evoluției popoarelor și aplicația lor la națiunea noastră. — Dimitrie Teleor, Epigrame. — Cestiunea calendarului în Senat. — Îubileul mitropolitului Mihályi. — Din Basarabia, de Constantin de Sanțevici. — Mitropolia ortodoxă din Sibiu și școlile sale. — Exposiția învățămîntului public și privat în Anglia, de Marin Dumitrescu. — Cronica de Eisenstadt și revoluția lui Horia. — Conferințele dlui Pompiliu Eliade. — Serbarea societății de lectură „I. C. Massim“ din Brăila. — De la Ateneul din Turnu-Severin. — Ateneul din Bacău. — Între cer și pămînt (poesie) de Ioan Petrovici. — Din copilărie de Du Midi. — În lumea mea (poesie) de Ioan Petrovici. — În gheturi (fantasie) de Spiru S. Hasnaș. — La lună (poesie) de Ioan Petrovici. — Doctorul de plasă de Emanoil Părăteanu. — Ultim cuvînt.

A apărut și se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blăș:**

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet, 399 pag. prețul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. prețul 3 cor. 40 fil. Și în tomul al doilea apărut acum întălmim același stil plin de frumșetă, aceeași limbă română curată, aceeași admirațiune și încântare pentru fantele mărete sêvîrșite de Omul-Dumnezeu în ultima săptămână petrecută pe pămînt. Și venitul re va realiza din cartea acăsta autorul îl destinăză fondului provincial de salarisare la care dlusuș a pus basă.

Recomandăm istoria acăsta cu tot deadinul ca pe o scriere necesară și foarte folositoare fie cărui adevărat creștin.

Dr Victor Szmigelski: **Ermenentica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blăș 1899. pag. 180, prețul 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl autor destinăză și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar pôte fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturi.

Jertfa creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericii grecesci compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preavenatului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blăș 1897. Tipografia seminariului arhidiecesan. Pag. 230 în 8°. Prețul 2 cor. 10 fil. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

„Ben Hur“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Blăș. Tipografia seminariului arhidiecesan. 1898.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blăș. Tipografia seminariului arhidiecesan. 1898. Prețul 2 cor. 40 fil.

Sfînta și Dumnezeesca EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întăia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfîntitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș
Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blăș 1900.

De la sfînta Unire 200.

În ce privesc prețul **Evangeliei** Veneratul Cler îl cunoșce din circulariul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulți din diecesele sufragane, cari ar dori să-și procure ediția acăsta a **Evangeliei** și nu sciă prețul ei, spunem, că un esemplariu costă: **crudo 8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cei patru **Evangeliiști**, cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea pelei și a decorațiunilor, cari se vor dori.

Posta Redacțiunii. O. D. I. B. în V. Abonamentul restăză pe 1898—1899 în privința celor 8.18, ne rugăm de achitarea cât mai grabnică. — O. D. S. Cr. *Micuș*. Am primit cu mulțumită 18 corone Cu acăsta e plătit abonamentul până la finea an. curente (1900). — Dlul *Eman. Papp*, Vașad. Regretăm forțe, că nu țî putem face nici un favor, de vreme ce și prețurile sînt scotite așa de ieftin, cât numai s'a putut. Dar până în Septembrie mai este timp, trimiteți câte 20 cor. pe lună și aveți biletul plătit. — On. I. B. în B. La scrișorea Diale răspundem de acă dată numai atăta: dacă restanța de abonament în suma de 24 mil cor. ni-s'ar plăti în anul acăsta măcar pe jumătate, alăturăm la fie care număr un supliment omiletic. Până atunci facem cum putem și cum gîndim, că e mai potrivit pentru o fôe politică-bisericescă.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.